

VI. évf.

Tragédiák

EGYSZEMÉLYES FOLYÓIRAT

*Neked védem
magadat*

*Kincses
kalendárium
1937 – egy
mondattal*

*Derzsi Sándor
– az
öngyilkosságba
hajtott költő*

*Tóth Ilona
bűnpere (XLVII.)*

*Üvölt az Isten
(Megkezdem
közlését
a kaposvári
színházról kért
drámának –
1956-ról)*

1.

ÍRJA, SZERKESZTI,
KIADJA, RIKKANCSOLJA:

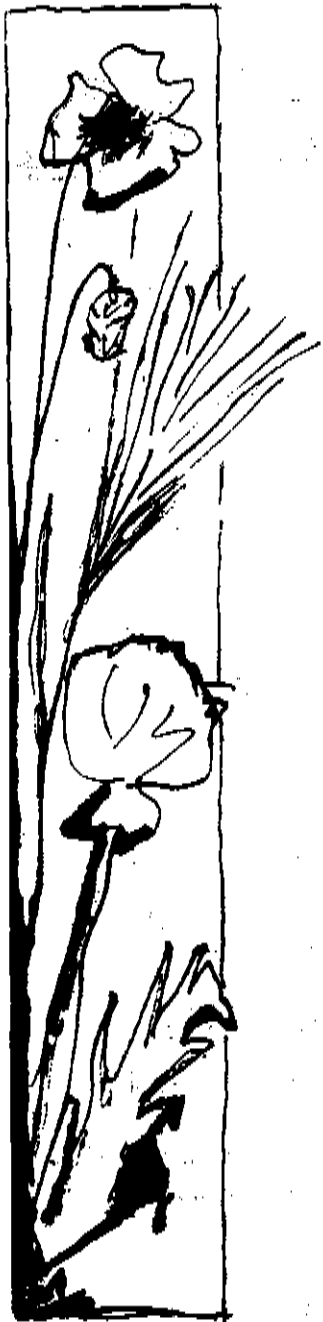
**Obersovszky
Oby Gyula**

az 1956-os forradalom és szabadságharc
lapja, az IGAZSÁG,
majd az illegális ÉLÜNK alapító főszerkesztője,
halálraítélt – hálából a múltjéért.

január

1996

Ára: 28 forint

HA MÁR KÍVÜL REKEDTEM

hát kívül rekedtem
 Hazámat kívül is
 hordhatom szívemben

Ha már kívül rekedtem
 hát kívül rekedtem
 Súlyva sem kell
 hazugot szeretnem

Ha már kívül rekedtem
 hát kívül rekedtem
 Őrzöm a parazsat
 tűztermő szememben

Ötvenhatosainknak

Neked védem magadat

– haragommal is neked, meg az Ügynek, mihez hozzátartozol, ha tetszik, ha nem; neked hörögök, visítok, verem a kolompot: láss, ne szállj alá, ne engesd el magad lehúzó hatalmaknak, légy hű a fentihez, ahhoz a jobbhoz, ami egyedüli, igazán való örömdre megmaradó, megmaradó halálozik s azon túlvalóan, hihető ez vagy sem; neked védem magadat és nem kívánom semminémű hatalmadat, barmodat, feleségedet, rangodat – rangodat legkevésbé, meg van a magamé, amit magamban hordok, annyira, hogy számomra minden külső rang cafrang és lealázó; neked védem magadat, talán mára már látod, s szeretném, ha nem kellene gyalázatot mutogatni ebben a mutogatós világban, ebben a renyhébbek és elmosatlanok számára kitaláltban, ha nem kellene pöknöd, magadon csorgatva végig és várni a végedet, amit mások kivégzésével készítettél elő magadnak, állni a monitor előtt és reszkető kézzel kapdosni a mikrofon után, amit nem adnak a kezedbe, elkullogni ősz fejjel megszegyenülten, míg nyilvánosan röhögnek rajtad a hazát és társadalmat medréből kihajtók, azok, akik a módszer belédoltották, akiktől vörös a véred, mélyvörös, mint ötvenhatos letaposóink zászlaja.

MAGYAR NAPTÁR 1937*

A kizsákmányolt szovjetmunkás

Mit akartak? 1917-ben Oroszországban a kapitalista osztály megszüntetésével és a gyárak s üzemek kisajátításával és államosítása által meg akarták teremteni az *osztály nélküli társadalom előfeltételét*.

És mit értek el? A kapitalista osztályt megsemmisítették, az üzemek tulajdonosa pedig az állam lett. Azt gondolhatná az ember, hogy ebben az államban megvan minden előfeltétele annak, hogy a munkásnak a marxizmus alapelvei szerint olyan életmódot biztosítsanak, amelyben minden szükséglete és óhajtása kielégül. Milyen is tehát a politikai és szociális élet a szovjet-unióban, miben is állanak ma a *munkás politikai jogai*? A vörös igazgatót *felülről* nevezik ki. A pártsejtek titkára az üzemekben a pártnak és nem a munkásoknak érdekeit képviseli. A szakszervezeti titkár, aki a párt beleegyezése nélkül nem rendelkezhetik, csak a munkafegyelemről és az állami terveknek az üzemekben való megvalósításáról gondoskodhatik. Amit azonban a Szovjetunióban a »*proletár munkafegyelem*« alatt értének és amit a munkásoktól követelnek, az jóval felülmúlja a legelőfeltételnélkülibb kapitalista kizsákmányolási módszereket is.

A moszkvai állami tervhivatal előírja az üzemeknek, hogy mit és mennyit kell kitermelniük és ezt minden áron meg is kell valósítani!

Az állami tervhivatal megállapítja a munkabéreket és dönt a szociális teljesítmények fölött. Rendeleteinek föltétlenül eleget kell tenni. Az orosz munkásnak nincs joga ez ellen lázadni, vagy ezen változtatni. Mindenkit, aki csak a legkisebb változást is akarja megkísérelni, a terv szabotálójának, ellenforradalmárnak tekintenek. Ilyen a munkás politikai szabadsága!

Politikai szempontból a munkás helyzete változatlan maradt. Ma épp oly kevéssel, talán még kevesebbel rendelkezik az üzemben, mint azelőtt.

És szociális szempontból? A marxista stalinizmus mindig azt állította, hogy a munkás és szovjettársadalom pillére! Hát, lássuk csak, valójában mi is a helyzet a szovjetköztársaságban? Ha azelőtt az volt a marxista jelszó: »Élj szükségleteid szerint«, úgy a stalinizmus ezzel a jelszóval annyira szöges ellentétben áll, hogy ezt nem lehet eléggé jellemezni. A stalinizmusnak az az alapelve, hogy: »aki felelősségteljesebben dolgozik, az többet is egyék«, a marxista egyenlőség gondolatának maradéktalan feladását jelenti. Ezzel Stalin szembekerült Marxszal! Ezen alapelv következtében Szovjetországban az emberek három csoportba vannak osztva: munkások, szakemberek és »felelős munkások« csoportjába. És miután a stalinizmus minden »osztály« ellen van, hát elnevezték ezeket az osztályokat *kategóriáknak*, csoportoknak. Semmi sem tudja megcáfolni azt a tényt, hogy Oroszországban új osztályok, sőt új kasztok keletkeztek. Az orosz munkást gyalázatosan becsapták és elárulták.

Még a »*kategóriák*« élelmezése is a társadalmi állás szerint történik! Az egyes kategóriák havonta *állami árakon* a következő mennyiségű élelmiszereket kapják:

élelmiszer	munkás (mennyiség: kg, illetve liter havonként)	szakember	felelős munkás
Kenyér	24	24	30
Hús	1	4	8
Cukor	1	1	2,5
Burgonya	15	15	30
Olaj (margarin)	0,5	2,5	5
Köles	0,5	–	–
Csemege (cukorka)	1	2	4
Sütemény (kétszersült)	1	2	6
Kolbászárúk	–	–	2
Vaj	–	–	2
Hering	1	1	1
Tej	–	–	30
Sajt	–	0,25	1

A munkás egyáltalában nem tud megélni azokból az élelmiszerekből, amit a fogyasztási szövetkezetekben állami árakon kaphat. Ezért a szabad piacra kell mennie és megkísérelnie ott bevásárolni azt, ami még neki és családjának a legszükségesebb élelmiszerekből hiányzik. Az állami fogyasztási szövetkezeti árak és a szabadpiaci árak közti különbség azonban annyira óriási, hogy a munkás nyomorúságos béréből a gyakorlatban egyáltalában képtelen még a legszükségesebbeket is beszerezni.

1933 óta van még egy újabb mód élelmiszereket bevásárolni – a *kereskedelmi raktárak útján*. A kereskedelmi raktárak azonban csak eszközök arra, hogy a magánkereskedelmi hasznot – amelyet egyébként a szabadpiacon érhetnének el – az állampénztárba irányíthassák. A legfontosabb élelmiszerekért (az adatok 1935 elejéről származnak) a következő árakat fizetik (1 rubel = 20 Kc):

Áru (1 kg, 1 drb)	áll. fogy. szöv. árak		keresk. raktár-árak		szabad piaci árak	
	rubel	Kc	rubel	Kc	rubel	Kc
Kenyér (fehér)	1,05	21,–	1,05	21,–	3,–	60,–
Kenyér (barna)	0,80	16,–	0,80	16,–	2,–	40,–
Hús	1,92	38,40	15,–	300,–	18,–	360,–
Cukor	2,06	21,20	13,–	260,–	15,–	300,–
Burgonya	0,54	10,80	2,50	50,–	15,–	300,–
Vaj	6,50	130,–	34,–	680,–	45,–	900,–
Cipő	19,–	380,–	21,–	420,–	100,–	2000,–
Ruha	60,–	1200,–	200,–	4000,–	300,–	6000,–
Férfi-ing	6,–	120,–	10,–	200,–	15,–	300,–

Ehhez a táblázathoz azonban meg kell jegyeznünk, hogy az élelmiszerek racionalizálva (adagolva) vannak és *állami árakon csak élelmiszerjegyek ellenében kaphatók*. Alapul az első táblázatban feltüntetett árumennyiségek szolgálnak.

Vegyük csak alapul a fenti árakat és azt az élelmiszer-mennyiséget, amire egy négytagú családnak havonta szüksége van: Egy munkásnak Moszkvában 226,27 rubelre van szüksége még akkor is, ha mindent állami áron vásárolna. Csoportjának adagolása miatt azonban csak 133,67 rubel értékű élelmiszert vásárolhat állami áron és így a szabad piacon még 334 rubelért kellene élelmiszert vásárolnia. A munkásnak tehát, hogy csak egész szerényen meg tudjon élni, 447,67 rubel (8953,40 Kc) bért kellene megkeresnie. *A szovjetköztársaság kongresszusának hivatalos adatai szerint az átlagos munkabér 1935. január havában 145,69 rubel volt.*

145 rubelt kap tehát az orosz munkás, amikor legalább 447 rubelre feltétlenül szüksége van, hogy megélhessen. Ezek a számok egyedül is eléggé megvilágítják, hogy mily nyomorúságos az orosz munkás szociális helyzete.

Az a munkás tehát, aki Marx szerint egyedül termeli az értékeket, a szovjetköztársaságban megélhetésének legfeljebb egyharmadát fedezheti munkakeresményéből. Ki rabolja el tehát az értéktöbbletet?

Egészen mások azonban a kiváltságos rétegek viszonyai, amelyek minden szükségleti cikket állami árakon kaphatnak és amelyek havi 450–1000 rubel (9000–20 000 Kc) illetményt is húznak. A kiváltságosak még a »felelős munkások« legkisebb keresetéből is egészen jól élhetnek. *Ehhez a réteghez tartoznak a párt- és szakszervezeti munkások, a kormánytisztviselők, a GPU (állami politikai osztály) hivatalnokai, a gyárigazgatók stb., egyszóval azok, akik »felelős« munkát végeznek.*

A kiváltságosak osztálya ma számszerűleg nagyobb, mint a régi cári birodalomban az úri osztály volt. Csak egy változott meg, a kiváltságos, csupán más személyek alkotják és a társadalmi elnevezések változtak meg.

Azelőtt miniszter volt – most népbiztosok vannak, az azelőtti igazgató – most vörös igazgató, az előző bankigazgatóból most az állami bankosztály vezetője lett. A megsemmisített osztályok örökébe most egy *élődsdi réteg* lépett, amely a munkást sokkal brutálisabban zsákmányolja ki, mint régebben lehetséges volt.

A szociális terhek. Azt gondolná az ember, hogy Oroszországban a munkás nem visel semmiféle szociális terhet. Ez is valótlan. Mert a munkásnak ugyan semmit sem vonnak le béréből a betegsegélyző és más intézmények részére, ezek azonban már bele vannak kalkulálva, számítva a termelési költségbe. A szovjetgazdaság ugyanis egyetlen nagy állami vállalatnak tekinthető, melyhez nemcsak a termelőüzemek, hanem a szociális intézmények is tartoznak.

Az állam szociális teljesítményeit a létfenntartási és szükségleti cikkek s más javak magas áraiból kell fedezni! Ezek szerint ezeket a szociális terheket sem az állam, azaz a vállalkozó, hanem a *fogyasztó*, az egyszerű munkás fizeti meg! Mert az egyszerű munkásnak kell megfizetni a kollektív piac magas árait, nem pedig a kiváltságosoknak, akik az állami raktárakból olcsón fedezhetik szükségleteiket.

A betegsegélyző-pénztárak teljesítményei. 12 hónapi, egy üzemben való folytatógos alkalmaztatás, munka esetén a legutolsó háromhavi átlagkeresethez viszonyítva 50%-os, háromévi szolgálat után 65%-os, ötévi alkalmaztatás után 75%-os munkabérmegtérítést kap a munkás, mint támogatást. Hogy a fent említett éhbérek és a felsorolt uzsoraárak folytán mihez tud fogni a szegény munkás, azt nem lehet eléggé ecsetelni.

Ki látogathatja a gyógyhelyeket? A munkásoknak csak egy kis része látogathatja a gyógyhelyeket a betegsegélyző-pénztár költségére. Szovjet-oroszországban kerek szám 17 millió ipari és gyári munkás van és a 17 millió munkás közül 1934-ben csak 300 000 munkás utazhatott gyógyhelyekre, tehát a munkásoknak csak 1,8%-a. Hát valójában így fest a szovjetparadicsom? Természetesen egészen már a helyzet a kiváltságosak rétegében.

A lakáviszonyok katasztrofálisak. Moszkvában például az 1925–1935-ös időszakban mintegy 600 000 ember részére építettek lakásokat, ugyanezen idő alatt azonban a parasztoknak saját jószágaikról való elűzetése folytán Moszkva lakossága mintegy 2 000 000 lélekkel szaporodott. Moszkvában egy szoba-konyhás lakásra átlag 6–8 ember jut. Vidéken még rosszabb a helyzet.

A munkás tehát nem csinált jó vásárt a szovjettel! A szovjettársadalomban is csak ahhoz a réteghez tartozik, mely a munkabért, ellátást, lakást és szociális teljesítményeket illetőleg a legnagyobb nyomorúságosabban él. *És ezért áldozott vért és ezért áldozta fel életét!*

Más a helyzet a kiváltságoséknál! Ők a korábbi nincstelenséget jómóddal cserélték fel! Most ők lettek az az élődsdi réteg, melyet éppen ők akartak megsemmisíteni. Magukon viselik egy társadalmi osztály minden ismertető jelét. Jaj annak, aki nincs megelégedve velük! A GPU az internálótáborokkal gondoskodik arról, hogy kifelé megelégedés legyen!

A marxizmusnak az az elméleti alapelve, hogy »ha a gazdasági viszonyok megváltoznak, akkor megváltozik az embereknek egymáshoz való viszonya is« – teljesen csődöt mondott. A vagyonjog alaposan megváltozott a szovjetköztársaságban, de a kizsákmányolás tovább folyik! A viszonyok csak az új élődsdi réteg előnyére javultak meg, a munkások számára azonban sok tekintetben csak rosszabbodtak.

Az orosz munkás kezd ráeszmélni arra, hogy először az emberek gondolkodásában kell változásnak beállania és meg kell változnia az érzélemlátnak is, mielőtt eredményesen megjavíthatná a gazdasági viszonyokat is! Szociális életfelfogás nélkül hiábavaló és céltalan a gazdasági viszonyoknak még legtökéletesebb rendezése is! Természetesen jogi alapon!

Az osztályöngzés soha, de soha sem tudja megvalósítani a szociális problémák igazságos megoldását! Ezt egyes egyedül a nemzetszeretet, a népközösség gondolata tudja megvalósítani!

* *Egy mondat***a KINCSES KALENDÁRIUM apropóján**

Ahogy visszarahannak rám azok a szép idők, visszarahannak rám a szép beszédek, a „valóság-ról”, a világ legremekebbe szabott valóságáról, a szovjet valóságáról, ami lepípálhatatlan, mert a legmagasabb rendű erkölcs dirigálja és általában mindenben a legmagasabb dirigálja, szellemben Sztálin, a világ atyja, a legmagasabb, bár sánlira kell állnia, ha szónokol, mert nyomott, mint a nagy Napóleon, méret alatti, de ott, a világmegváltó kommunizmus hazájában a méretalatti is méretfölötti, minden nagyobb és dicsőbb, a jövőendő szunnyadozik végeláthatatlan ujján és – amint ezt Veres Péter (atyai barátom és becsülttem) fogalmazta, úgy kell nézni rá, ahogy megyen a holnapba, ahogy az új és mindenekefelett való irodalom, a szocialista realizmus posztulátumát adja: úgy ábrázolni a márt, amint megyen a holnapba, de Illyés Gyulától sem igen hallottam márt, akinek, mondanom sem kell, ugyancsak nagy tisztelője voltam és Balázs Bélától, akitől filmesztétikát hallgattam-tanultam s közben azt is megtanultam, hogy a szovjet filmművészetnél nincs magasabb rendű művészet a világon, hasztalan lát a szemem Eisenstein meg Pudovkin mellett sarlatánokat, dilettánsokat, primitív löcsiszá-

rokat a képernyőn, hogy csak azokról beszéljek, akik hirtelenjében az eszemre perdülnek, ám folytathatnám még rajtuk túlvalókkal, számomra betegesen számítókkal, azokból az fényes szelőkötő-szelektől söpört időkben, csak azok közül, akik kisebb-nagyobb mértékben személyes élmények alapján ismerhették azt a valóságot, s még bele se számítom a hivatalból elfogultakat – Illés Bélát, teszem azt szovjet ezredesi egyenruhájában raccsoló-regéivel, regényhősével, Guszevvel, akiről később, mint valóságos alakról utcát neveztek el –, folytathatnám, sorolhatnám, mondhatnám, kiktől tanultam, kiktől hallottam empirikus, átél, hihető tanulmányokat, élményeket, beszámolókat, döbbeneteket arról a bizonyos szovjet valóságról, amiről most egy falusi lomok közül kezembe került KINCSES KALENDÁRIUM-ból ismerhettem meg – visszamenőleg, tehát egyértelműen kontrollálhatóan – a legtökéletesebb, mi több prognózisában is – mert ma már ez is történelmi tény – a legmegigazultabb valóságot (kutyá egy szó, de megintcsak kutyául jó ide), szomorú-szomorú tanulságára a világnak és főként ifjabb-hívőbb nemzedékeinek s a még ifjabbaknak, s a még ifjabbaknak...

Szia, Pajtás!

– mondom az ifjú titánnak. Félfőnök. Kedvemre való, mondhatom. Kiténtethetem, mint a leginkább hozzám valókat. Ahogy, mit tudom én, háza tájáról Tóbiás Áront, Földes Pétert, Kurcz Bélát. Semmi bántót, megkülönböztetett szeretetemet éreznék belőle. (Annak idején sztrájkbizottsági, vagy micsudai minőségében siettem segítségére.)

Szia, Pajtás!

Szia, Pajtás – mondja vissza, de olyan éllel, hogy belesápadok.

Micsoda üntudát! Micsoda méltóság!

Azokban a kritikus időkben kellett volna csipetyire való belőle...

Mihályfi Ernő-díj

Beleborzadok, valahányszor hallok. És látom magam előtt a díjazottat. A serkentéssel, hogy ugyanolyan elvtelen-cseléd löcsiszár legyen belőle. És nyilván lesz is, ha a díjazóknál valamivel nem keményebb a gerince.

Alig várom a Darvasi István-díjat.

Mit mondjak: még egy kicsi és vele is serkentenek.

Kevésbé puhány sötét elviségre.

Derzsi Sándor

barátomról-harcostársamról, szégyen ide, szégyen oda, nem sokat tudok. Legalábbis, ami a nacionáléját illeti és nem a tehetségét, hűségét, nagyszerű emberségét. Éppen felhívhatnám öccsét – ugyancsak barátomat, Derzsi Ottót, de mért hívjam? Itt van kezeműgyén az Új Magyar Irodalmi Lexikon, majd elmondja az nekem. Új szellemű, új időkben való, valamit csak említ róla. Említ is valamit egy bizonyos Derzsi Sándorról, de, hogy az én Derzsi Sándorom-e ő, nem tehetem le a nagyesküt. Az átfedések – születésének nagyjából azonosítható dátuma, erdélyi származása – valószerűsítik identitását, de az erősítés kedvéért még egyetlen szűk mondatocskára fel-tétlenül odabiggyeszthető lett volna. Mondjuk ennyi: „Az 56-os forradalomban való részvételéért hosszú bujdosás, katasztrofizitás, öngyilkosság volt az osztályrésze.” Arról már nem is kellett volna szó ejteni, hogy a zsarnokság elleni küzdelem egy új műfaját, a szamizdatot elindító ÉLÜNK-nek volt aktív munkatársa (apropó: együtt Pernye András-sal, akivel ezekben az időkben, a FÉSZEK-vel szembeni épületben, társbérlekként laktak

és aki később a Ki mit tud-ok zsűrijében vált közismertté; és még egy apropó, de az már nem lér jelen írás kereteibe, majd külön mondom el, reagálva egy közeli napokban olvastott tanulmányszerűsége a FÉSZEK-ről, amiből kimaradt 56-os múltja, szereplőivel egyetemben, nyilván hogy az unokáknak friss élményt hagyjon).

Na szóval, vonja az emlékezet egyik emléket a másik után, forradalmas-frissítő emléket a tunyával-nyárspolgárral szemben, sorozatra készülök belőle, de most csak Derzsi Sanyikáról akartam megemlékezni, mert ebben a hónapban, januárban (23. napján) vetett véget az életének, még viszonylag fiatalon, de már megcsömörlötten a világtól, közel húsz esztendővel ezelőtt.

Egy kis versét adom itt közre ez alkalomból.

Kuriózum abból a szempontból is, hogy az 1956 őszén megjelenés előtt álló – nem tudom, milyen jótékony kezek által hozzámjuttatott és legjobb tudomásom szerint soha meg nem jelent – ÉLETKÉPEK – kefelevonatáiban akadtam rá.

Derzsi Sándor:**HARC**

Hallottam hogy védesz
Becsületem véded
Rágalmazók ellen
Hősiesen véded
Puha kezéd látom
Öködbe szorulva
Meleg szemed látom
Haragba borulva
Íves ajkad látom
Karddá merevítve
S magamat találok
Lábadhoz terítve

Tóth Ilona bűnpere (XLVII.)

*Dr. Tamáska Loránd kritikus megjegyzései a boncjegyzőkönyvhöz
(2. folytatás)*

4. A testfelület vizsgálata

a) „Rendkívül erős feloszlásban van”

Nem egészen érthető. Az akták között feltalálhatók fényképek, melyek *akkor* készültek, amikor(?) a holttestet felfedezték. *Buris* szerint a felvételeken nincs nyoma a „rendkívül erős feloszlásnak”.

Tóth Ilona – a jegyzőkönyvek szerint – *december 4-én* beszélt először Kollár István megöléséről, a vád tárgyára tett cselekmény nov. 18-án történt, vagyis dec. 4-ig 15 nap telt el.

Ha abból indulunk ki, hogy a vallomás megtétele után – és ez természetes – *azonnal* megkeresik az „áldozatot”, akkor az eltelt aránylag rövid idő és a nov.-dec.-i *talajhőmérséklet* nem vezet „rendkívül erős feloszláshoz”.

Kérdés az is, hogy ha *dec. 4-én* megtalálták a holttestet, miért csak *dec. 15-én* volt a boncolás és a közbe eső időben *hol volt tárolva* a holttest? Az Ig. Orv. Int.-ben? Ott hűtő kamra van, mely meggátolja a hullajelenségek (rothadás) tovább fejlődését.

Meg kell állapítani az intézet 1956 évi halotti főkönyvéből hogy a 2284. sz. alatt könyvelt holttestet mikor szállították be, hol találták, milyen ruházatot viselt, mi volt a halál oka, melyik temetkezési vállalat által, hova lett eltemetve, milyen név alatt lett a XIV. ker. tanácsnál anyakönyvezve, ha ismeretlen volt, ki ismerte fel.

b) „A bőr sötét barna”

14 nap alatt fehér embernek a bőre „erős feloszlás” következtében sem lesz *barna*. Miért barna a bőr? Ki az áldozat? Cigány, arab, azerbadzsán?

c) „hímtag rövid, petyhüdt, körül van metélve”

Kérdezhető tehát muzulmán, zsidó, avagy csak fitymaszűkület miatt operáltak.

d) „A holttest testfelületét homok és sár fedi be.”

A holttest – a fényképfelvételek szerint – felöltözött állapotban volt eltemetve és *ilyen* állapotban lett a boncasztalra helyezve. Ha ezek *ellenére* a testfelületet „*homok és sár fedi be*”, az azt a következtetést engedi meg, hogy a holttest előzetesen *ruházat nélkül* feküdt homokos és sáros környezetben, így szennyeződött a testfelület és *utólag* lett felöltöztetve.

e) Több szaktudás hiányát bizonyító kifejezések:

„A hajzat kb. 10 cm hosszú.”

Boncteremben történt a vizsgálat, ahol van mérőszalag és *ismeretlen* holttest boncolásánál ilyen pongyola – „kb. 10 cm” – megállapítás szakértői *műhiba!*

„A fejbőr részben *kesztyűbőrszerűen* leválik.”

Borzalom! Soha „kesztyűbőr” szerűen, hanem kesztyű szerűen és nem a „fejbőr”, hanem csak a *hámrétege* annak a rothadás miatt meglazult hajzattal.

Ezek a megjegyzések „*kicsinykedések*”-nek látszhatnak, pedig igen fontosak, mert akkor, amikor csupán iratok alapján kell szakvéleményt adni, az ilyen „*kicsinységek*” mutatják a boncolást végző szaktudását, vagyis hogy mennyire szabad boncjegyzőkönyvére alapozni.

f) „A kötőhártyák nagymértékben belöveltek.”

Ez *fontos* megállapítás *lenne* a *fulladásos* halál *bizonyításához*, az *elvérzés* kizárásához – ha – elfogadható lenne! A nehézség ott van, hogy a boncoló „rendkívül erős feloszlás állapotában” lévő holttestről ír, melynél a kötőhártyák „belöveltségét” megállapítani, ill. a rothadásos beivódástól megkülönböztetni *nem lehet*.

g) „A látható fogak épek, zománcretegük fehér.”

A fogakkal kapcsolatban más megállapítás *nincs* a bjkv.-ben. A „látható” kifejezés azt bizonyítja, hogy a fogakat – *ismeretlen hálottnál!!!* – csak megtekintették, már amennyire a szájrés megengedte, de *nem* vizsgálták.

h) „Az ajkak sötét szederjesek.”

Ellene szól az elvérzésnek, bizonyít a fulladásos halál mellett.

III. Belvizsgálat

a) „Lágyburok... kissé bővérű.”

Ellene szól az elvérzésnek, bizonyít a fulladásos halál mellett.

b) Igen kiterjedt és masszív bevérzés van a nyakizomzatban, mely az állkapocsig, a rágóizomzatra is felterjed. A nyelvcsont és a pajzsporc sértetlen ugyan, de porchártyájukban bevérzés van.

A nyakat tehát *nagyfelületű* tompa erőbehatás érte, ami megtaposással összeegyeztethető.

c) Terjedelmes vérzések vannak a mellizomzatban, a mellső gádor kötőszövetében és a szívburok „*zsigeri*” lemezén. (Anatómiailag téves, valóban a szívburok „*fali*” lemezéről van szó. A szívburok „*zsigeri*” lemeze a szív külső felét vonja be és ezézt epicardium a neve, míg a *fali* lemezét pericardiumnak hívják. Fontos, hogy a szívburok *fali* lemezének kiterjedt („mindenütt”) bevérzése „helyenként *ujjni* vastagságot ér el”).

A szívburok *fali* lemezének ilyen masszív bevérzése késszűrés következtében *nem* állhatott elő. Egybevetjük ezt a leletet azzal a bjkv.-i adattal, hogy gádorszövevei és mellizomzat is kiterjedt bevérzéseket mutatott, arra a következtetésre kell jutni, hogy nemcsak a nyakat, hanem a mellkast is nagyerejű, nagyfelületű tompa erőbehatás – *megtaposás* – érte.

És emiatt a *szívtájú kül- és belső sérüléseket* igen kritikusán kell kiértékelni, mert egyrészt a *sérülések bjkv.-i leírása nem tartalmazza a „szűrt sebet”* meghatározó sajátosságokat, másrészt jól tudott, hogy a mellkast ért tompa erőbehatás – *jelen ügyben megtaposás* – gyakran jár együtt a szívburok és a szív – *főleg a jobb kamra* – sérülésével, *vonalas repesztett sébével!!!*

(Folyt. köv.)

Marcali Kiss József
rajza

LÓGNI LÓGNI

lelógni hej

Na zshivány

Lógni hosszan

míg tűz a nap

Pörköli délceg

jó húsodat

Lógni

míg megfutsz

s nincsen tovább

jön rád megváltó

eufóriád

Lógni Lógni

lelógni hej

Néhány mondat az ÜVÖLT AZ ISTEN* elé

A darabot a Kaposvári Csiky Gergely Színház felkérésére írom és nagyjából szinkronban írom lapommal. Szinte az adott-rész elkészülte után adom közre az éppen esedékes számban. Ez, természetesen magában hordja az esetlegesség, az óhatatlan (? – vagy nem óhatatlan) korrekció-veszélyét a végterméken. Ez a veszély azonban akkor is fennáll, ha az alkotó folyamat évekre terül szét.

Érlelődésben amúgy sincs hiányom, akárcsak a peterson pipának.

A téma évtizedek óta élt és munkált bennem: 1956, de az egész tragikus-fenséges-képtelen század egyik legjellemzőbb témájának tartom. Nem csak empatikusan, de empirikusan is megéltem.

Tóth Ilonát én neveztem el korunk Jeanne d'Arcjának. Azóta ezt az öt századokkal megelőző, ám *ugyancsak* középkori személyiség szabta jelzőt sokan átvették tőlem.

A hosszan érlelt téma most szakad ki belőlem a kaposvári színház biztatására. Hogy mi lesz a sorsa, nem tudom – és nem is különösebben érdekel ma már. Mindenképpen hálás vagyok érte.

Különösebb illúzióim nincsenek. Nem azért, mert nincs hitem a színház tehetségében és megkülönböztetett tisztelhetőségében – már a hetvenes évek végén hóban-viharban „szánkáztam” le boldog emlékfű Gáli Jóska barátommal, hogy pár napot eltölthessek akkor igen szokatlan búvkörében. Azért nincsenek illúzióim, mert a világ szürke, mint a Micsurin által kitermelt szürke paradicsom (nem tudom, volt-e ilyen, de mért ne lehetett volna?) és lapos, mint a leglaposabb piaci targoncák és utánfutók, amivel szállítják. Tökösségéről már ne is beszéljek.

Azért nem hiszek, mert a világ predestinatív ostobasága elnyomó ostobaság és csak helyel-közzel átszakítható – nem annyira a tehetség, mint a szerencse jóvoltából.

Ez a szerencse pedig túlnyomó tömegében az élelmesekre és méginkább a stréberekre vár.

Az okos komformitákra, akik komformitásukat minden széljárásokra kitarthatják.

Ezek pedig leborítják szomorú és egyre szűkülő tereinket.

Ennyit el kellett mondanom előljáróban illetően való szőrmentén fogalmazásban. S ez a szőrmentén való fogalmazás azért jószívemet fitogtatja és megkülönböztetésemet – a színháznak. A kaposvári színháznak.

* ideiglenes cím.

Nem csak formálisan, de ténylegesen is alkotótársat keresek színészen, rendezőben. Instrukciót csak akkor kap, ha azt megkerülhetetlennek érzem. „–” jeleim valami szituációba, jellembe illő cselekvést, hosszabb-rövidebb szünetet jeleznek. A függőny esetleges, mert akár le se essen.
(Az eredetileg idészánt „Az aranyaidat majd megadom” című darabomat egy későbbi időpontban adom közre.)

ÜVÖLT AZ ISTEN

Dráma

Játszódik 1956-ban. Már ismét felszabadultunk.

Már ismét legfőbb érték az ember.

Ha mindenképpen felvonásokban akarjuk felfogni,
akkor ez kétségkívül az első.

Első felvonás

A szín átfedése a kollégiumi, illetve kórházvezetői szobának. Hallnak inkább; összefutónak. Jobbról a kórházvezető aprócska szobája, balról lejár az alsóbb traktusokba. Hátról bejár a főszárnyból.

A szín hosszú ideig üres. Így is ad bizonyos határozott atmoszférát. Lukás zászló támaszkodik az egyik sarok falának.

(–)

(–)

Áron: (jön balról, menne Ilona szobája felé, de a szín közepén megáll. Két könyökével csapdosva, mintha szárnyak lennének, de nem jönne működésbe, hisztérikusan, fojtottan felüvölt.)

Ki üvölt? (Kérdi magától és felel is rá nagy indulattal): Az Isten! (Földhöz csapja a sapkáját.)

Sáling: (közben besüندörög.)

Áron: (észreveszi, megállítja.) Te mit keresel itt?

Sáling: A doktornővel akarok beszélni.

Áron: Akarsz?! Mondd a jelszót!

Sáling: Miféle jelszót?!

Áron: (észreveszi magát, zavarban): Menj a folyosó túloldalára, ott beszélhetsz vele, ott orvosnő.

Sáling: És itt?
 Áron: Na, menj! Nem érek rá.
 Sáling: De nekem feltétlenül beszélnem kell vele.
 Áron: Vérzik a tüdőd?
 Sáling: Nem vérzik a tüdőm.
 Áron: Na menj, amíg szépen vagyok. Ez itt nem betegellátó.
 Sáling: Tudtommal itt a doktornő szobája.
 Áron: Úgy van, a doktornő szobája, na és akkor mi van? Én is éppen hozzá indultam.
 Sáling: És te előrébb való vagy?
 Áron: Ne keckeckedj velem, mert megbánod! (*Fenyegetően felemeli a kezét.*)
 Sáling: Megütnél egy beteget?
 Áron: Mindenkit a hétszentségit! Ezt az egész kurva világot!
 Sáling: Szívesen segítenék.
 Áron: Na.
 Ilona: (*jön a szobájából.*) Mit civakodtok?
 Áron: Beszélni akar veled.
 Ilona: (*Sálingra fordulva, szelíden*): Te, ne most, ha nem muszáj.
 Áron: Nagyon erősködik, hogy muszáj.
 Ilona: Nem jönél vissza kicsit később?
 Sáling: Tudod, hogy ki vagyok?
 Ilona: Hogyne, az ötösben, a bordalövéses. Bemegyek hozzád jó fél óra múlva.
 Sáling: Nem az oldalammal van bajom. Valamit mondanom kellene nagyon sürgősen.
 Ilona: (*kis elbizonytalanodás után megadja magát.*) Na jó... (*Áronnak*): Te...
 Áron: Megyek. (*El, amerről jött.*)
 (–)
 (–)
 Sáling: (*abban a tudatban, hogy Ilona tudja kiről, miről van szó*): Ismerem.

Ilona: (–) Kit ismersz?
 Sáling: Azt az alakot, akit behoztak.
 Ilona: (–) Kit hoztak be és kicsoda?
 Sáling: A Pirosék.
 Ilona: Ismered a Piroszt?
 Sáling: Persze, hogy ismerem, de ez most nem lényeges. A lényeges, hogy azt az alakot ismerem.
 Ilona: És ki az az alak?
 Sáling: Egy ávéhás. Besúgó.
 Ilona: Ávéhás, besúgó, teljesen lényegtelen, ha sebesült.
 Sáling: Nem sebesült, besúgó.
 (–)
 Ilona: Na jó, tegyük némi rendet, mert nem értelek. Nem mint sebesültet hozták be?
 Sáling: Biztosan nem. Úgy hozták be, hogy igazoltatni akarták a kapuban, de nem igazolta magát.
 Ilona: Ezt te láttad.
 Sáling: Hogyne láttam volna. Mondom, ha egyszer nem látom?
 Ilona: Honnan láttad? A kórtermedből?
 Sáling: Előrementem, elszívni egy cigarettát.
 Ilona: Mi az, hogy előre?
 Sáling: A porta melletti ablakhoz.
 Ilona: Miután én rád parancsoltam, hogy ne mocorogj. Órizd az ágyat.
 Sáling: Ki a csuda tud nyugton maradni ilyen időkben?
 (–)
 Ilona: Szóval, mit láttál?
 Sáling: Hogy behozták a Kondát a Pirosék.
 Ilona: És honnan tudod, hogy ávós?
 Sáling: Mért én is ávós vagyok.
 (–)
 (–)
 Sáling: Magának csak elmondhatom. Orvos, nem?

- Ilona: Szeretnék az lenni.
(-)
- Ilona: Nem mintha lényeges lenne, de téged sebesült felkelőként hoztak be.
- Sáling: Szívem szerint az is vagyok.
(-)
- De nem a Konda.
- Ilona: A Konda az milyen?
- Sáling: Gusztustalan görény. Az anyját eladja, ha a haszna úgy kívánja.
(-)
- Ilona: Na jó, most menj vissza a szobádba. Majd utána nézek a dolgoknak.
- Sáling: Nem majd, azonnal. Ha ez itt engem meglát, végem.
- Ilona: Beteg vagy, sebesült.
- Sáling: Felkelő sebesült.
(-)
- Ilona: Na jó, menj csak. Utána nézek.
- Sáling: És maguk sincsenek biztonságban. Egy pillanatig sem.
- Ilona: *(tuszkolja kifelé.)*
- Sáling: Maga engem nem vesz komolyan.
- Ilona: Dehogynem. Miből veszed, hogy én nem veszek komolyan?
- Sáling: Ahol ez ott van, ott ott van a lepra.
- Ilona: *(tuszkolja.)*
- Sáling: *(az ajtóban szembefordul vele.)* Ezt az alakot azonnal likvidálni kell?
- Ilona: *(éllel):* Micsinálni?!
- Sáling: *(nyakán vágó mozdulattal):* Likvidálni!
- Ilona: *(határozottan):* Ez egy kórház!
- Sáling: *(még határozottabban):* Maga pedig egy forradalmár!
(-)
(-)

– folytatom –

piros levelek – piros levelek – piros levelek

Kezembe jutottak az alábbi sorok:

Magyarok Világszövetsége, Csoóri Sándor elnök úr

Tisztelt Elnök Úr!

Vigh Kristóf zeneszerző, több, mint egy éve fordultam Önhöz „1848” c. szimfonikus költeményemmel. Ön a mű elbírálását a szövetség zenei bizottságához utalta, amelyről nem érkezett hozzám visszajelzés. Érdeklődésemre a titkárság tájékoztatót, hogy a bizottság a művet megnézte, s nem adja hozzá a nevét. Nagyon szerettem volna, ha valamilyen indoklást, vagy kritikai észrevételt kapok, de erre engem nem méltattak.

E második levellemmel azért fordulok Önhöz, mert szept. 11-i televíziós beszélgetésében Ön a magyar nyelv és zene elsődleges fontosságára utalt. En ezt a nézetét annál is inkább osztom, mert az én zenei világom a magyar nyelv talaján, kora ifjúkori költészeti munkásságából fejlődött ki. Az akkori irodalmi avantgarde-ből éppúgy kiábrándultam, mint a korszak természetű elidegenedett zenéjéből, melynek reprezentánsai ma is ott ülnek Magyarország különböző művészi bizottságaiban. Hosszú idő telt el, mire megtaláltam azt a harmóniavilágot, amelyben jól érzem magam. Ez egyfajta új harmóniai „renaissance”, régi korok stílusainak újjáéledése egy sajátos szintézisben, feldúsulva a jelenkori harmonikus zene ácsengéseivel. Talán nem szerencsés, ha ezt a zenét olyanok értékelik, akik ezzel az új áramlattal szemben egy teljesen ellentétes irányvonalat képviselnek, s félt, hogy szemléletük miatt nem látnak elég objektíven. Én személy szerint, ebben az esetben jobban bíznék egy „Muzsikás” együttes véleményében, vagy olyanokéban, akik a verbunkos zenét kellő mélységig ismerik, s szívükkel és értelmükkel képesek érzékelni azt a tisztá, magyar, eszenciális zenei tartalmat, amely a műben a magyar néplelek ábrázolásaként jelen van. Mert nem volt célom semmi olyat hozzatenni ehhez, ami más, mint a 48-as eszme, a szabadság, függetlenség, akaraterő, és összefogás diadala. Igen, ez a mű nem pesszimizista, győzelemmel végződik. Aki eddig meghallgatta, euforikus örömet érzett, pedig csak zongorán hangzott el. Merőben más állapotot sugároz, mint a megszokott magyar keserv és mélahú. Ön a televízióban a magyar egyéniségek hiányáról, s nehéz érvényesüléséről beszélt, s lám, az Önök zenei bizottsága milyen méltatlanul, s lebecsülően bánik az új kezdeményezésekkel. Tisztelt Elnök Úr, szeretném, ha Ön személyesen győződne meg a mű értékéről. Bármikor szívesen eljátszom Önnek! Közleg a millecentenárium, március 15., s valamivel végre meg kell dobogtatnunk a magyarság szívét!

Budapest, 1995. szept. 11.

Tisztelettel:

Vigh Kristóf

Csoóri Sándor barátomnak, Világszövetség

Sanyikám,

ne vedd zokon tőlem, hogy a hivatlan prókátor szerepében tetszelgek. Nem tudok nem tetszelegni, ha a meggyőződéselem úgy kívánja. Vigh Kristóftól én tehetséges embernek tartom. Mit mondjak Neked: ismeretlenül, reflexeiből megéreztem a tehetségét. Természetesen nem erre alapozom ítéletemet. A mű soron kívüli meghallgatásával kontrolláltam:

Azóta már közös szereplésre is meghívtam – értő, vajújú társaságba. Nem vallottam szégyent vele.

Buzdítottam a szimfónia II. tételére, ami 56-ról szólna és tulajdonképpen így lenne ható és egész.

Hogy mért mondom el mindezt Neked. Tulajdonképpen semmiért. Meri barátomnak hiszlek, akinek dumálhat olykor az ember. Akinek elmondhatom, hogy a magam példája tanít és kötelez odaállni mindamellé, amit életrevalónak érzek szemben a hivatalossal, a mindenkor perdőnyő sóhajúakkal és igazoltakkal.

A részemről irányodban mindenkor volt szeretettel, Sanyikám.

